

Loviisan kaupungin lausunto Itä-Uudenmaan TE24 alueen sopimusluonnoksesta

Perustuen Sipoon kunnan 14.6.2023 muille yhteisen toimielimen kunnille lähettämään lausuntoon Porvoon kaupungin sopimusluonnoksesta, Loviisan kaupunki lausuu seuraavaa:

Yleisesti sopimusluonnoksesta:

Porvoon kaupungin toimiminen vastuukuntana edellyttää, että:

1. Päätöksentekoa muokataan niin, ettei yksittäiselle kunnalle voi muodostua määräänemmistöasemaa
2. Toiminnan pitää kohdistua tasapuolisesti kaikkiin toimielimen muodostajakuntiin maksuosuuksien suhteessa
3. Rahoituksen pitää olla tehokkuutta ja tuottavuutta kannustava
4. Järjestelmän kokonaiskustannus ei saa olla nykyistä korkeampi
5. Kunnan maksuosuuden tulee vastata kuntaan kohdistuvaa palvelutuotantoa

Sopimusluonnoksen pykäliin lausutaan tarkennetusti seuraavaa

3. Yhteinen toimielin ja sen kokoonpano, kuntien edustus ja oikeus valita jäseniä

Porvoon kaupungin elinvoimalautakunnan alainen TE-jaosto

- Tuemme Sipoon näkemystä näin merkittävän seudullisesti yhteisen toimielimen olemisesta suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa.

4. Hallinto ja päätöksenteko

Sopimuksessa: ”Hallinnossa ja päätöksenteossa noudatetaan vastuukunnan sääntöjä, määräyksiä ja ohjeita. Mikäli vastuukunnan hallintosääntöä muutetaan sopimuksen kohteena olevien viranomaistehtävien järjestämisen osalta, kuulee vastuukunta sopijakuntia ennen muutosta.”

- Siltä osin, kuin muutokset koskevat sopimuksen sisältöä, pitää kaikkien sopijakuntien hyväksyä muutos.
- Koska kyse on yhteisestä päätöksenteosta, tulisi sopimuksesta ilmetä, ettei vastuukunnalla ole otto-oikeutta yhteisen toimielimen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tekemiin päätöksiin, paitsi laillisuuskytymyksissä ja talousarvion ylityksiin johtavissa päätöksissä.

Äänivallan käyttö

- Sopimusluonnoksen 4 kohdan perusteella Porvoon kaupungin edustajille muodostuu päätöksenteossa yksipuolinen määräamisvalta. Äänivaltamääräykset, jotka johtavat yhden kunnan yksipuoliseen määräamisvaltaan, on katsottava perustuslain 121 §:n, jonka mukaan kuntien hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon, hengen vastaisiksi. Huomioida tulee erityisesti se, että Loviisan kaupungilla ei ole työvoimapalveluiden järjestämisestä säädetyn lain (380/2023) nojalla mahdollisuutta järjestää työvoima- ja siihen liittyvät yrityspalvelut itsenäisesti, vaan Loviisan on muodostettava naapurikunnan tai -kuntien kanssa yhteinen työllisyysalue. Tilanteessa, jossa kuntien yhteistoiminta on pakollista lain nojalla, on kunnallisen itsehallinnon kannalta ristiriitaista, jos yhdelle sopijakunnalle muodostuu yksipuolinen määräamisvalta. Yhdelläkään kunnalla ei saa olla yksinkertaista enemmistöä toimielimessä. Asia on ratkaistava tavalla, joka ehkäisee pysyvästi tällaisen enemmistöaseman muodostumisen, esim. äänileikkurilla.

7. Kustannustenjaon periaatteet ja kunnan maksuosuuden suorittaminen

- Kustannusjako ei sisällä toiminnallisen tehokkuuden kannustimia (esim. suoritepohjainen kustannusjako). Tätä on perusteltu muistiossa, mutta ei ole mielestämme uskottava. Tavoitteena pitää olla luoda kannustepohjainen ja sitä kautta myös tuotteistettu, kustannustehokas ja oikeudenmukainen rahoitusmalli. Jollei siihen pystytä tässä vaiheessa, niin viimeistään kahden vuoden sisällä.
- Kokonaiskustannus alueella ei voi olla korkeampi kuin tämänhetkinen Itä-Uudenmaan TE-keskuksen kustannus. Jos talousarvio ylittää saadut valtionosuudet, tulee ylitys hyväksyttävä sopijakuntien valtuustojen yhtäpitävillä päätöksillä.

"Taseyksikön talousarvio laaditaan talousarviovuotta edeltävänä vuotena vastuukunnan talousarvion vuosikellon ja periaatteiden mukaisesti. Talousarvio lähetetään kaikille kunnille lausunnoille ennen talousarvion hyväksymistä."

- Talousarvio tulee toimielimen kuntien toimesta hyväksyä. Pelkkä lausuntokierros ei ole riittävä menettely.

"Mikäli vuoden aikana taseyksikön talousarviomäärärahoja on tarve korottaa, korotetaan kuntien kuukausimaksuosuuksia vastaavasta."

- Tämä ei voi olla mekanismi, vaan kuntien pitää hyväksyä määrärahakorotukset. Vaihtoehtoisesti voidaan harkita korotusmekanismia rajoitettuna sovittavaan enimmäiskorotusprosenttiin, esim 3 tai 4 %. Tällöin suurempi korotus tulee alistaa kuntien hyväksyttäväksi.

Investoinnit

- Erillistä investointibudjettia ei voi olla, vaan sekä käyttötalousmenot että investointikustannukset on sisällyttävä vuosittain kuntien hyväksymään talousarvioon.

8. Toimitilat, kalusto ja varusteet

- Oletuksena on, että siltä osin kuin Porvoon kaupunki tarvitsee omiin tarpeisiinsa TE-palvelujen toimitiloja, vaikka ne olisivat nykyisten TE-palvelujen tiloissa, samat säännöt itseksustannuseriaatteesta koskevat Porvoota niin kuin muita kuntia.

9. Asiakkailta perittävä maksu

"Asiakkailta perittävät maksut määräytyvät Porvoon kaupungin vahvistamien periaatteiden mukaan. Maksujen perinnästä vastaa Porvoon kaupunki."

- Tätä kohtaa pitää täydentää niin, että nämä rahat ohjautuvat TE-jaoston taseyksikköön

Muita kommentteja ehdotetuista sopimusliitteistä ja sopimusprosessista

- Pitää varmistaa, että kunta voi tuottaa ja hankkia niitä palveluja, joita työllisyysalue ei tuota. On varmistettava, että kuntien palveluhankintaa tai -tuotantoa ei rajoiteta miltään osapuolelta sopimusteitse.
- Järjestämissuunnitelman osalta Porvoon kaupunginhallituksen päätös lähettää järjestämissuunnitelma mahdollisen yhteistoiminta-alueen kuntien käsiteltäväksi on tällä aikataululla kohtuuton.
- Järjestämissuunnitelmaan liittyen toteamme kuitenkin jo tässä vaiheessa, että järjestämissuunnitelman tulee perustua nykyiseen kustannustasoon.

Lopuksi:

Yhdymme Sipoon kunnan esittämään näkemykseen sopimuksen käsittelyprosessista seuraavasti:

Ilmeisesti kiireeseen vedottu käsittelyprosessi, joka ei mahdollistanut alueen kuntien välisiä neuvotteluja ennen sopimuspaketin poliittista käsittelyä, ei ole hyvä tapa hoitaa yhteisiä sopimusneuvotteluja. Tämä kiire johtaa lausuntojen laadinnan kiireellisyyteen, mikä ei ole hyvän hallintotavan mukaista. Jotta päästäisiin yhteisymmärrykseen yhteistyösopimuspaketin sisällöstä määritellyssä aikataulussa, tulemme vielä tarvitsemaan alueen kuntien välisiä neuvotteluja yllä mainituista kohdista alkusyksyn aikana. Oikeusperusteena viitataan hallintolain 3 §:n 2 momenttiin.